

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, Hjälpmedelscentrum
Maria Söderkvist
Epost: maria.soderkvist@regionvastmanland.se
Telefon: +4621175390

ENKLA PERSONLIGA LARM I SÄRSKILDA BOENDEN

Förslag till beslut

Enklare larm såsom armbandssändare, dörrlarm och rörelsevakt får ett tydliggörande i Hjälpmedelshandboken att de är verksamhetsansvar i särskilda boenden genom att övergå från ansvar 2 till ansvar 4 från och med 2026-01-01.

Ärendet i korthet

En dialog har under våren 2025 skett mellan Habiliteringen, Västerås stad och Hjälpmedelscentrum om arbetssätten för att tillgängliggöra hjälpmedel för att påkalla uppmärksamhet så kallade enkla personliga larm, till personal för patienter boende i LSS-boenden. Det har konstaterats att det är många förskrivare och olika verksamheter inblandade runt dessa behov. Det har tidigare konstaterats att ett enklare larm som tillgodoser ett sådant behov är ett verksamhetsansvar. För att än mer förtydliga detta har nu ett förslag om att byta ansvar för betalning av just dessa artiklar tagits fram.

Detaljerad beskrivning av ärendet

Hjälpmedelsnämnden beslutade 2024-05-31 att larm för att söka stöd eller påkalla uppmärksamhet av personal i ett LSS-boende ligger inom ramen för verksamhetsansvar enligt Hjälpmedelshandbokens nuvarande definition.

Då personliga nödlarm som förskrivningsbart hjälpmedel ligger i ansvar 2 innebär det enligt Hjälpmedelshandboken att regionen har betalningsansvar i ordinärt boende och kommunerna i särskilda boendeformer. Hjälpmedlen är hyreshjälpmedel eller försäljningshjälpmedel. Habiliteringscentrum har kostnadsansvar för hjälpmedel som förskrivs till patienter som beviljats insatser från Habiliteringscentrum. Exempel på hjälpmedel är manuella rullstolar och rollatorer. Det innebär att när den här typen av hjälpmedel förskrivs till personer som får insatser från Habiliteringen men bor i ett så kallat LSS boende betalas av Habiliteringen (Regionen).

Sortimentet av enklare larm består av till exempel armbandssändare, rörelsevakt, dörrlarm, larmmatta, larmmottagare och räckviddsförlängare. De kan vara trådbundna och kopplas in i ett befintligt larmsystem i ett särskilt boende eller vara trådlösa och kopplas samman med en trådlös larmmottagare.

Sortimentet består också av mer avancerade larm såsom olika typer av kontakter som till exempel kan styras av ljud, sug- och blåsrörelse eller andra rörelser än att trycka med fingrarna som kopplas samman med en larmsändare och provas ut och monteras på ett sätt som möjliggör självständighet hos en patient. De avancerade larmen omfattar även så kallade epilepsi-larm. Hela sortimentet ingår i ISO-kod 22 29 06. För epilepsilarm finns separata kriterier.

De enklare larmen kräver mindre kring utprovning och anpassning medan de mer avancerade larmen behöver en bedömning och en utprovning. Vid användning av en

del av larmen behöver hänsyn tas till patientens integritet och riktlinjer kring begränsningsåtgärder och samtycke.

Den skrivelse som inkommit och bifogas i ärendet gör gällande att individens behov av de enklare larmen som är ett verksamhetsansvar bör kunna tas ställning kring av patientens vårdteam, fler aktörer bör inte behövas. När det kommer till mer avancerade larm kan fler aktörers specifika kunskap behövas.

De mer avancerade larmen kommer därför ligga kvar i ansvar 2.

De enklare larmen läggs över i ansvar 4 som enligt Hjälpmedelshandboken innebär att regionen har betalningsansvar i ordinärt boende och kommunerna i särskilda boendeformer. Hjälpmedlen är hyreshjälpmedel eller försäljningshjälpmedel. Kommunen har betalningsansvar för patienter som bor i särskilda boendeformer men beviljats insatser från Habiliteringscentrum. Exempel på hjälpmedlen är omvårdnadshjälpmedel som personlyftar, dusch- och toalettstolar på hjul och reglerbara sängar.

Antalet artiklar som ska övergå till ansvar 4 har preliminärt selekterats till 36 olika artikelnummer.

Verksamhetsmässiga och ekonomiska konsekvenser

Verksamhetsmässiga konsekvenser

Att ändra artikelansvar för enklare personliga larm i alla särskilda boendeformer ger verksamheterna en tydlighet i var ansvaret för dessa hjälpmedel ligger.

Informations- och utbildningsinsatser behöver genomföras för att skapa förståelse för ändringen hos förskrivare och i verksamheter.

Internt på Hjälpmedelscentrum kommer initialt en del artikelvård att genomföras med att detaljerat selektera vilka larm som ska byta ansvar och sedan avgöra principerna när nya artiklar skapas i Sesam.

Juridiska konsekvenser

Ärendet bedöms inte medföra några juridiska konsekvenser.

Administrativa konsekvenser

Ärendet bedöms inte medföra några administrativa konsekvenser.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget gäller alla särskilda boenden i kommunerna men i praktiken gäller betalarbytet gruppboenden enligt LSS och för patienter som beviljats insatser från Habiliteringscentrum. Förslaget att övergången ska ske över tid när larm byts ut/tillkommer innebär en löpande överföring av kostnader över flera år. Habiliteringen blir aldrig betalare för nylevererade enkla larm till särskilda boenden, oavsett om det gäller beställning till verksamhet eller förskrivning till patient.

Bedömningen är att budgetpåverkan kommer att bli begränsad om cirka 267 000 kr/budgetår under tre års tid fördelat på Västmanlands tio kommuner.

Hållbarhet***Miljöperspektiv***

Ärendet bedöms inte medföra några miljömässiga konsekvenser.

Barnrättsperspektiv

En prövning är inte aktuell då det inte rör barn.

Invånarperspektiv

Ärendet bedöms inte påverka medborgarna.

Beslutet skickas till

Magnus Loman, verksamhetschef, Hjälpmedelscentrum

Region Västmanlands samtliga kommuners myndighetsbrevlådor

Region Västmanlands myndighetsbrevlåda